

TARPTAUTINIAIS SUSITARIMAIS ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

Pagal tarptautinę viešąją teisę juridinę galią turi tik JT EEK tekstų originalai. Šios taisyklės statusas ir įsigaliojimo data turėtų būti tikrinami pagal paskutinę statusą nurodančio JT EEK dokumento TRANS/WP.29/343 versiją, kurią galima rasti

<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>.

Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (JT EEK) taisyklė Nr. 103. Vienodos variklio varomų transporto priemonių pakaitinių taršos kontrolės įtaisų patvirtinimo nuostatos [2017/1446]

Įtrauktas visas galiojantis tekstas, įskaitant:

taisyklės pradinės redakcijos 4 papildymą. Įsigaliojimo data: 2014 m. birželio 10 d.

TURINYS

TAISYKLĖ

1. Taikymo sritis
2. Apibrėžtys
3. Patvirtinimo paraiška
4. Patvirtinimas
5. Reikalavimai
6. Pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo pakeitimas ir patvirtinto tipo išplėtimas
7. Gamybos atitiktis
8. Sankcijos už gamybos neatitiktį
9. Visiškas gamybos nutraukimas
10. Už patvirtinimo bandymus atsakingų techninių tarnybų ir tipo patvirtinimo institucijų pavadinimai bei adresai
11. Dokumentai

Priedėlis. Informacinis dokumentas Nr. ... dėl pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimo

PRIEDAI

1. Pranešimas apie pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimą, patvirtinto tipo išplėtimą, nepatvirtinimą, patvirtinimo panaikinimą arba visišką gamybos nutraukimą pagal Taisyklę Nr. 103
2. Patvirtinimo ženklų išdėstymo pavyzdžiai

1. TAIKymo SRITIS

Ši taisyklė taikoma taršos kontrolės įtaisų, kurie kaip pakaitinės dalys yra skirti montuoti kategorijų, kurioms taikoma susijusios redakcijos Taisyklė Nr. 83, vieno ar kelių tipų motorinėse transporto priemonėse, kaip atskirų techninių agregatų tipo patvirtinimui.

Šioje taisyklėje taršos kontrolės įtaisais laikomi kataliziniai konverteriai ir kietųjų dalelių filtrai.

2. APIBRĖŽTYS

Šioje taisyklėje:

- 2.1. Originalus taršos kontrolės įtaisas – taršos kontrolės įtaisas arba tokių įtaisų sąranka, kuriems taikomas atitinkamai transporto priemonei suteiktas tipo patvirtinimas ir kurių tipai nurodyti su Taisyklės Nr. 83 2 priedu ⁽¹⁾ susijusiuose dokumentuose.
- 2.2. Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas – taršos kontrolės įtaisas arba tokių įtaisų sąranka, kurie gali būti patvirtinti pagal šią taisyklę, išskyrus apibrėžtuosius 2.1 punkte.
- 2.3. Originalus pakaitinis taršos kontrolės įtaisas – su Taisyklės Nr. 83 2 priedu ⁽¹⁾ susijusiuose dokumentuose nurodytų tipų taršos kontrolės įtaisas arba tokių įtaisų sąranka, kuriuos transporto priemonės tipo patvirtinimo sertifikato turėtojas pateikia rinkai kaip atskirus techninius agregatus.
- 2.4. Taršos kontrolės įtaiso tipas – kataliziniai konverteriai ir kietųjų dalelių filtrai, kurių nesiskiria šie esminiai aspektai:
 - a) substratų skaičius, struktūra ir medžiaga;
 - b) kiekvieno substrato veikimo pobūdis;
 - c) tūris, priekinės dalies ploto ir substrato ilgio santykis;
 - d) katalitinės medžiagos kiekis;
 - e) katalitinių medžiagų santykis;
 - f) narvelių tankis;
 - g) matmenys ir forma;
 - h) šiluminė apsauga.
- 2.5. Transporto priemonės tipas.

Žr. Taisyklės Nr. 83 2.1 punktą.
- 2.6. Pakaitinio taršos kontrolės įtaiso patvirtinimas – taršos kontrolės įtaiso, skirto montuoti kaip pakaitinės dalies vieno ar kelių konkrečių tipų transporto priemonėse, patvirtinimas atsižvelgiant į išmetamo teršalų kiekio, triukšmo lygio, poveikio transporto priemonės veikimui ir, jei taikoma, transporto priemonės vidinei diagnostikos (OBD) sistemai ribojimus.
- 2.7. Nusidėvėjęs pakaitinis taršos kontrolės įtaisas – taršos kontrolės įtaisas, nusidėvėjęs dėl ilgo naudojimo arba dirbtinai nudėvėtas tiek, kad atitinka Taisyklės Nr. 83 11 priedo 1 priedėlio 1 dalies reikalavimus.
- 2.8. Reguliariai atsinaujinanti sistema – kataliziniai konverteriai, kietųjų dalelių filtrai ar kiti taršos kontrolės įtaisai, kuriems būtinas reguliaraus atsinaujinimo procesas, transporto priemonei įprastomis eksploataavimo sąlygomis nuvažiavus mažiau kaip 4 000 km.

3. PATVIRTINIMO PARAIŠKA

- 3.1. Pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimo paraišką teikia jų gamintojas arba jo įgaliotasis atstovas.

⁽¹⁾ Taisyklės Nr. 83 su 06 serijos pakeitimais 2 priedas atitinkamai pataisomas (Taisyklės Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais 1 priedo 3.2.12.2.1 punktas).

- 3.2. Kartu su kiekvieno tipo pakaitinio taršos kontrolės įtaiso, kurio tipą prašoma patvirtinti, patvirtinimo paraiška trimis egzemplioriais pateikiami šie dokumentai:
- 3.2.1. pakaitinio taršos kontrolės įtaiso brėžiniai, kuriuose visų pirma parodomos visos šios taisyklės 2.3 punkte nurodytos charakteristikos;
- 3.2.2. transporto priemonių, kurioms yra skirtas pakaitinis taršos kontrolės įtaisas, tipo (-ų) aprašymas; nurodomas variklių ir transporto priemonių tipą (-us) žymintis skaičius ir (arba) simboliai;
- 3.2.3. aprašymas ir brėžiniai, rodantys pakaitinio taršos kontrolės įtaiso padėtį variklio išmetimo kolektoriaus (-ių) atžvilgiu;
- 3.2.4. brėžiniai, rodantys numatomą patvirtinimo ženklo vietą;
- 3.2.5. informacija, ar pakaitinis taršos kontrolės įtaisas turi atitikti OBD reikalavimus;
- 3.2.6. informacinio dokumento pavyzdys pateikiamas priedėlyje.

- 3.3. Patvirtinimo paraiškos teikėjas nurodo techninę tarnybą, atsakingą už patvirtinimo bandymus su:

- 3.3.1. pagal Taisyklę Nr. 83 patvirtinto tipo transporto priemone (-ėmis), kurioje (-ose) įrengtas naujas originalus taršos kontrolės įtaisas. Šią (šias) transporto priemonę (-es) parenka paraiškos teikėjas, techninei tarnybai pritarus. Ji (jos) turi atitikti Taisyklės Nr. 83 4 priedo 3.1 punkto arba 4a priedo 3.2 punkto reikalavimus, atsižvelgiant į tai, kurie iš jų galiojo transporto priemonės patvirtinimo metu.

Bandomosios (-ųjų) transporto priemonės (-ių) išmetamųjų teršalų kontrolės sistema turi būti be trūkumų; pernelyg nusidėvėjusios arba prastai veikiančios su teršalų išmetimu susijusios originalios dalys pataisomos arba pakeičiamos. Prieš tikrinant išmetamųjų teršalų kiekį, bandomoji (-osios) transporto priemonė (-ės) tinkamai sureguliuojama (-os) ir nustatoma (-os) pagal gamintojo specifikacijas;

- 3.3.2. vienu atitinkamo tipo pakaitinio taršos kontrolės įtaiso pavyzdžiu. Ant šio pavyzdžio turi būti aiškiai ir nenutrinamai pažymėtas paraiškos teikėjo prekybinis pavadinimas arba prekių ženklas ir jo komercinis pavadinimas;
- 3.3.3. papildomu atitinkamo tipo pakaitinio taršos kontrolės įtaiso pavyzdžiu, jeigu pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra skirtas montuoti OBD sistemą turinčioje transporto priemonėje. Ant šio pavyzdžio turi būti aiškiai ir nenutrinamai pažymėtas paraiškos teikėjo prekybinis pavadinimas arba prekių ženklas ir jo komercinis pavadinimas. Jo nusidėvėjimas turi būti toks, kaip nurodyta 2.7 punkte.

4. PATVIRTINIMAS

- 4.1. Jeigu patvirtinti pagal šią taisyklę pateiktas pakaitinis taršos kontrolės įtaisas atitinka 5 dalies reikalavimus, tas pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipas patvirtinamas.
- 4.2. Taisyklės Nr. 83 2 priede ⁽¹⁾ nurodytų originalių pakaitinių taršos kontrolės įtaisų, skirtų montuoti atitinkamame tipo patvirtinimo dokumente nurodytoje transporto priemonėje, patvirtinti pagal šią taisyklę nereikia, jeigu jie atitinka 4.2.1 ir 4.2.2 punktų reikalavimus.

4.2.1. Žymėjimas

Ant originalių pakaitinių taršos kontrolės įtaisų pateikiami bent šie identifikaciniai ženklai:

- 4.2.1.1. transporto priemonių gamintojo pavadinimas arba prekių ženklas;
- 4.2.1.2. originalaus pakaitinio taršos kontrolės įtaiso markė ir identifikacinis dalies numeris, įrašytas teikiant 4.2.3 punkte nurodytą informaciją.

⁽¹⁾ Taisyklės Nr. 83 su 06 serijos pakeitimais 2 priedas atitinkamai pataisomas (Taisyklės Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais 1 priedo 3.2.12.2.1 punktas).

4.2.2. Dokumentai

Su originaliais pakaitiniais taršos kontrolės įtaisais pateikiama ši informacija:

- 4.2.2.1. transporto priemonių gamintojo pavadinimas arba prekių ženklas;
- 4.2.2.2. originalaus pakaitinio taršos kontrolės įtaiso markė ir identifikacinis dalies numeris, įrašytas teikiant 4.2.3 punkte nurodytą informaciją;
- 4.2.2.3. transporto priemonės, kurioms skirtas Taisyklės Nr. 83 ⁽¹⁾ 2 priede nurodyto tipo originalus pakaitinis taršos kontrolės įtaisas, pateikiant, jei taikoma, ženklus, rodančius, ar originalus pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra tinkamas montuoti vidinę diagnostikos (OBD) sistemą turinčioje transporto priemonėje;
- 4.2.2.4. jei reikia, įrengimo nurodymai.
- 4.2.2.5. Ši informacija pateikiama:
 - a) informaciniame lapelyje, pateikiamame kartu su originaliu pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu, arba
 - b) ant pakuotės, kurioje originalus pakaitinis taršos kontrolės įtaisas parduodamas, arba
 - c) bet koku kitu tinkamu būdu.

Bet kuriuo atveju ši informacija pateikiama gaminių kataloge, kurį transporto priemonių gamintojas platina pardavimo vietose.

- 4.2.3. Transporto priemonių gamintojas techninei tarnybai ir (arba) patvirtinimo institucijai elektronine forma pateikia reikiamą informaciją, pagal kurią atitinkamų dalių numerius galima susieti su tipo patvirtinimo dokumentais.

Tokia informacija apima:

- a) transporto priemonės markę (-es) ir tipą (-us);
 - b) originalaus pakaitinio taršos kontrolės įtaiso markę (-es) ir tipą (-us);
 - c) originalaus pakaitinio taršos kontrolės įtaiso dalies numerį (-ius);
 - d) atitinkamo transporto priemonės tipo (-ų) patvirtinimo numerį.
- 4.3. Kiekvienam patvirtintam pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipui suteikiamas patvirtinimo numeris. Pirmaisiais dviem skaitmenimis (jei taikoma dabartinė taisyklės redakcija – 00) nurodoma pakeitimų, į kuriuos įtraukti suteikiant patvirtinimą galiojantys naujausi ir svarbiausi taisyklės techniniai pakeitimai, serija. Ta pati susitariančioji šalis negali suteikti to paties numerio kitam pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipui. To tipo pakaitiniai taršos kontrolės įtaisai su tuo pačiu patvirtinimo numeriu gali būti naudojami įvairių tipų transporto priemonėse.
 - 4.4. Jeigu tipo patvirtinimo paraiškos teikėjas gali tipo patvirtinimo institucijai arba techninei tarnybai įrodyti, kad pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra Taisyklės Nr. 83 su 05 arba paskesnės serijos pakeitimais 2 priede nurodyto tipo, tipo patvirtinimo sertifikato suteikimas nepriklauso nuo atitikties 5 dalyje nustatytiems reikalavimams patikros.
 - 4.5. Pranešimas apie pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimą, patvirtinto tipo išplėtimą arba nepatvirtinimą pagal šią taisyklę perduodamas šią taisyklę taikančioms Susitarimo šalims naudojant šios taisyklės 1 priede pateikto pavyzdžio formą.

⁽¹⁾ Taisyklės Nr. 83 su 06 serijos pakeitimais 2 priedas atitinkamai pataisomas (Taisyklės Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais 1 priedo 3.2.12.2.1 punktas).

- 4.6. Prie pakaitinio taršos kontrolės įtaiso, atitinkančio pagal šią taisyklę patvirtintą pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipą, aiškiai matomoje ir patvirtinimo formoje nurodytoje vietoje pritvirtinamas tarptautinis patvirtinimo ženklas, kurį sudaro:
- 4.6.1. apskritimas, kuriame įrašyta raidė E ir tipą patvirtinusios šalies skiriamasis numeris ⁽¹⁾;
- 4.6.2. šalia 4.6.1 punkte nurodyto apskritimo – šios taisyklės numeris, toliau raidė R, brūkšnys ir patvirtinimo numeris.
- 4.7. Jeigu pakaitinis taršos kontrolės įtaisas šalyje, patvirtinusioje tipą pagal šią taisyklę, atitinka pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipą, patvirtintą pagal vieną ar kelias kitas prie Susitarimo pridėtas taisykles, 4.6.1 punkte nurodyto ženklo kartoti nereikia; tokiu atveju visų taisyklių, pagal kurias patvirtinimas suteiktas šalyje, patvirtinusioje tipą pagal šią taisyklę, numeriai, patvirtinimo numeriai ir papildomi ženklai pateikiami stulpeliais 4.6.1 punkte nurodyto ženklo dešinėje.
- 4.8. Patvirtinimo ženklas turi būti nenutrinamas ir aiškiai įskaitomas, kai pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra sumontuotas po transporto priemonę.
- 4.9. Šios taisyklės 2 priede pateikiama patvirtinimo ženklų išdėstymo pavyzdžių.

5. REIKALAVIMAI

5.1. Bendrieji reikalavimai

- 5.1.1. Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas projektuojamas, konstruojamas ir gali būti montuojamas taip, kad transporto priemonė atitiktų taisyklių, kurias ji iš pradžių atitiko, nuostatas, ir taip, kad išmetamųjų teršalų kiekis būtų veiksmingai ribojamas per visą įprastą transporto priemonės naudojimo įprastomis sąlygomis laikotarpį.
- 5.1.2. Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas įrengiamas tiksliai toje padėtyje, kurioje buvo įrengtas originalus taršos kontrolės įtaisas, o deguonies zondo (-ų) ir kitų jutiklių, jei jie naudojami, padėtis išmetimo vamzdyne nekeičiama.
- 5.1.3. Jeigu originaliosios įrangos taršos kontrolės įtaisas yra su šiluminės apsaugos priemonėmis, pakaitinis taršos kontrolės įtaisas turi būti su lygiavertėmis apsaugos priemonėmis.
- 5.1.4. Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas turi būti patvarus, t. y. jis projektuojamas, konstruojamas ir gali būti montuojamas taip, kad būtų pakankamai atsparus jį veikiančiai korozijai ir oksidacijai, atsižvelgiant į transporto priemonės naudojimo sąlygas.

5.2. Su teršalų išmetimu susiję reikalavimai

Su šios taisyklės 3.3.1 punkte nurodyta (-omis) transporto priemone (-ėmis), kurioje (-ose) įrengtas pakaitinis taršos kontrolės įtaisas, kurio tipą prašoma patvirtinti, atitinkamuose Taisyklės Nr. 83 prieduose aprašytais sąlygomis atliekamas I tipo bandymas, per kurį, laikantis toliau aprašytos tvarkos, to įtaiso veiksmingumas lyginamas su originalaus taršos kontrolės įtaiso veiksmingumu.

5.2.1. Lyginimo pagrindo nustatymas

Transporto priemonėje (-ėse) sumontuojamas naujas originalus taršos kontrolės įtaisas (žr. 3.3.1 punktą) ir įvažinėjamas per 12 užmiesčio ciklą (I tipo bandymo 2 dalis). Taip parengta (-os) transporto priemonė (-ės) laikoma (-os) patalpoje, kurioje išlaikoma santykinai pastovi 293–303 K (20–30 °C) temperatūra. Šis kondicionavimas trunka bent 6 valandas ir tęsiasi tol, kol variklio alyvos ir aušalo, jei yra, temperatūra nuo patalpos temperatūros skiriasi ne daugiau kaip ± 2 K. Tuomet atliekami trys išmetamųjų dujų I tipo bandymai.

⁽¹⁾ 1958 m. Susitarimo šalių skiriamieji numeriai nurodyti Suvestinės rezoliucijos dėl transporto priemonių konstrukcijos (R.E.3) 3 priede (dokumentas TRANS/WP.29/78/Rev.2).

5.2.2. Išmetamųjų dujų bandymas naudojant pakaitinį taršos kontrolės įtaisą

Bandomosios (-ųjų) transporto priemonės (-ių) originalus taršos kontrolės įtaisas pakeičiamas pakaitiniu (žr. 3.3.2 punktą) ir tuomet pastarasis įvažinėjamas per 12 užmiesčio ciklą (I tipo bandymo 2 dalis). Taip parengta (-os) transporto priemonė (-ės) laikoma (-os) patalpoje, kurioje išlaikoma santykinai pastovi 293–303 K (20–30 °C) temperatūra. Šis kondicionavimas trunka bent 6 valandas ir tęsiasi tol, kol variklio alyvos ir aušalo, jei yra, temperatūra nuo patalpos temperatūros skiriasi ne daugiau kaip ± 2 K. Tuomet atliekami trys išmetamųjų dujų I tipo bandymai.

5.2.3. Transporto priemonių su pakaitiniais taršos kontrolės įtaisais išmetamų teršalų kiekio vertinimas

Bandomosios (-ųjų) transporto priemonės (-ių) su originaliu taršos kontrolės įtaisu išmetamų teršalų kiekis turi neviršyti ribinių verčių, nustatytų pagal tos (tų) transporto priemonės (-ių) tipo patvirtinimą, atsižvelgiant, jei taikoma, ir į tvirtinant transporto priemonės (-ių) tipą taikytus nusidėvėjimo koeficientus.

Transporto priemonės (-ių) su pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu išmetamų teršalų kiekis laikomas atitinkančiu reikalavimus, jeigu kiekvieno reguliuojamojo teršalo (CO, HC, NO_x ir kietųjų dalelių) kiekio matavimo rezultatai atitinka šias sąlygas:

1) $M \leq 0,85S + 0,4G$

2) $M \leq G$

čia:

M – per tris su pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu atliktus I tipo bandymus išmesto vieno teršalo (CO, HC, NO_x ar kietųjų dalelių) kiekio arba dviejų teršalų (HC + NO_x) bendro kiekio vidurkis;

S – per tris su originaliu taršos kontrolės įtaisu atliktus I tipo bandymus išmesto vieno teršalo (CO, HC, NO_x ar kietųjų dalelių) kiekio arba dviejų teršalų (HC + NO_x) bendro kiekio vidurkis;

G – išmetamo vieno teršalo (CO, HC, NO_x ar kietųjų dalelių) kiekio arba dviejų teršalų (HC + NO_x) bendro kiekio ribinė vertė, atsižvelgiant į transporto priemonės (-ių) tipo patvirtinimą, gauta:

i) padalijus, jei taikoma, iš multiplikacinių nusidėvėjimo koeficientų, nustatytų pagal 5.4 punktą, arba

ii) atėmus, jei taikoma, adityviuosius nusidėvėjimo koeficientus, nustatytus pagal 5.4 punktą.

Kai patvirtinimas galioja keliems skirtingiems to paties automobilių gamintojo transporto priemonių tipams ir jeigu tų skirtingų tipų transporto priemonėse sumontuoti to paties tipo originaliosios įrangos taršos kontrolės įtaisai, I tipo bandymai gali būti atliekami tik su ne mažiau kaip dviem transporto priemonėmis, parinktomis susitarus su už tvirtinimą atsakinga technine tarnyba.

5.2.4. Šios taisyklės 5.2.3 punkte nurodyti taršos kontrolės įtaisų, skirtų montuoti pagal Taisyklę Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais patvirtinto tipo transporto priemonėse, reguliuojamieji teršalai suprantami kaip visi teršalai, nurodyti Taisyklės Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais 5.3.1.4 punkte.

5.3. Su triukšmu ir transporto priemonės veiksmingumu susiję reikalavimai

Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas turi atitikti Taisyklės Nr. 59 techninius reikalavimus. Kaip alternatyva atgalinio slėgio matavimui pagal Taisyklę Nr. 59, transporto priemonės veiksmingumas gali būti tikrinamas traukos stende išmatavus didžiausią sugertąją galią, esant variklio didžiausiąją galią atitinkančiam sūkių dažniui. Taisyklėje Nr. 85 nurodytomis etaloninėmis atmosferos sąlygomis su pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu nustatyta vertė negali būti daugiau kaip 5 % mažesnė už vertę, nustatytą su originaliosios įrangos taršos kontrolės įtaisu.

5.4. Patvarumo reikalavimai

Pakaitinis taršos kontrolės įtaisas turi atitikti Taisyklės Nr. 83 5.3.6 punkto reikalavimus.

- 5.4.1. Taikomi Taisyklės Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais 5.3.6 punkte nurodyti pakaitinių taršos kontrolės įtaisų, skirtų montuoti pagal Taisyklę Nr. 83 su 07 serijos pakeitimais patvirtinto tipo transporto priemonėse, patvarumo reikalavimai ir susiję nusidėvėjimo koeficientai.
- 5.5. Suderinamumo su OBD sistema reikalavimai (taikoma tik pakaitiniams taršos kontrolės įtaisams, skirtiems montuoti transporto priemonėse su OBD sistema)
- Įrodyti suderinamumą su OBD sistema reikia tik jei originalus taršos kontrolės įtaisas buvo stebimas taikant originalią konfigūraciją.
- 5.5.1. Pakaitinio taršos kontrolės įtaiso suderinamumas su OBD sistema įrodomas laikantis Taisyklės Nr. 83 su 05, 06 ar 07 serijos ⁽¹⁾ pakeitimais 11 priedo 1 priedėlyje aprašytos tvarkos.
- 5.5.2. Ne taršos kontrolės įtaisams, o kitoms sudedamosioms dalims taikytinos Taisyklės Nr. 83 su 05, 06 ar 07 serijos ⁽¹⁾ pakeitimais 11 priedo 1 priedėlio nuostatos netaikomos.
- 5.5.3. Atsarginių dalių gamintojas gali taikyti tą pačią parengimo ir bandymų tvarką, kuri buvo taikoma tvirtinant originalios įrangos tipą. Tokiu atveju tipo patvirtinimo institucijos, gavusios prašymą ir laikydamosi nediskriminavimo principo, pateikia tipo patvirtinimo pranešimo priedėlį, kuriame nurodomas per taršos kontrolės įtaiso OBD bandymus originaliosios įrangos gamintojo taikytų parengimo ciklų skaičius bei tipas ir bandymų ciklo tipas.
- 5.5.4. Siekiant patikrinti, ar tinkamai įrengtos ir ar tinkamai veikia visos kitos sudedamosios dalys, kurias stebi OBD sistema, prieš įrengiant bet kokius pakaitinius taršos kontrolės įtaisyse OBD sistema turi nerodyti jokių trikčių ir nebūti išsaugojusi gedimų kodų. Šiam tikslui gali būti naudojamas OBD sistemos būklės įvertinimas 5.2.1 punkte aprašytų bandymų pabaigoje.
- 5.5.5. Trikčių indikatorius (MI, žr. nuorodą – Taisyklės Nr. 83 su 05 ar vėlesnės serijos pakeitimais 11 priedo 2.5 punktą) turi neįsijungti transporto priemonei veikiant taip, kaip reikalaujama 5.2.2 punkte.
- 5.5.6. Jeigu pagal šios taisyklės 5.2.1 punktą atlikto naujo transporto priemonių su kibirkštinio uždegimo varikliais originaliosios įrangos katalizinio konverterio parodomojo bandymo metu išmatuotas išmetamas visų angliavandenių ir bemetanių angliavandenių kiekis yra didesnis už transporto priemonės tipo patvirtinimo metu išmatuotas vertes, skirtumas pridedamas prie OBD sistemos ribinių verčių. OBD ribinės vertės nustatytos Taisyklės Nr. 83 11 priedo 3.3.2 punkte.
- 5.5.7. Atliekant šios taisyklės 5.5–5.5.5 punktuose nustatytus suderinamumo su OBD sistema bandymus taikomos patikslintos OBD ribinės vertės, visų pirma tada, kai ribinės vertės viršijamos, kaip leidžiama pagal Taisyklės Nr. 83 11 priedo 1 priedėlio 1 dalį.
- 5.6. Pakaitinėms reguliariai atsinaujinančioms sistemoms taikomi reikalavimai
- 5.6.1. Su teršalų išmetimu susiję reikalavimai
- 5.6.1.1. Su šios taisyklės 3.3.1 punkte nurodyta (-omis) transporto priemone (-ėmis), kurioje (-ose) įrengta pakaitinė reguliariai atsinaujinanti sistema, kurios tipą prašoma patvirtinti, atliekami Taisyklės Nr. 83 13 priedo 3 dalyje aprašyti bandymai, per kuriuos tos transporto priemonės veiksmingumas lyginamas su tos pačios transporto priemonės, kurioje įrengta originali reguliariai atsinaujinanti sistema, veiksmingumu.
- 5.6.2. Lyginimo pagrindo nustatymas
- 5.6.2.1. Transporto priemonėje sumontuojama nauja originali reguliariai atsinaujinanti sistema. Šios sistemos išmetamas teršalų kiekis nustatomas laikantis Taisyklės Nr. 83 13 priedo 3 dalyje nustatytos bandymų tvarkos.

⁽¹⁾ Atsižvelgiant į tai, kuri iš jų galiojo transporto priemonės patvirtinimo metu.

5.6.2.2. Pakaitinės sudedamosios dalies patvirtinimo paraiškos teikėjo prašymu patvirtinimo institucija, laikydamasi nediskriminavimo principo, apie kiekvieną išbandytą transporto priemonę pateikia Taisyklės Nr. 83 1 priede pateikiamo informacinio dokumento 3.2.12.2.1.11.1 ir 3.2.12.2.6.4.1 punktuose nurodytą informaciją.

5.6.3. Išmetamųjų dujų bandymas naudojant pakaitinę reguliariai atsinaujinančią sistemą

5.6.3.1. Bandomosios (-ųjų) transporto priemonės (-ių) originaliosios įrangos reguliariai atsinaujinanti sistema pakeičiama pakaitine reguliariai atsinaujinančia sistema. Šios sistemos išmetamas teršalų kiekis nustatomas laikantis Taisyklės Nr. 83 13 priedo 3 dalyje nustatytos bandymų tvarkos.

5.6.3.2. Pakaitinės reguliariai atsinaujinančios sistemos D skaičiui nustatyti gali būti taikomas bet kuris Taisyklės Nr. 83 13 priedo 3 dalyje nurodytas variklio bandymo ant traukos stendo metodas.

5.6.4. Kiti reikalavimai

Pakaitinėms reguliariai atsinaujinančioms sistemoms taikomi šios taisyklės 5.2.3, 5.3, 5.4 ir 5.5 punktų reikalavimai. Šiuose punktuose frazė „katalizinis konverteris“ turi būti suprantama kaip reguliariai atsinaujinanti sistema.

6. PAKAITINIŲ TARŠOS KONTROLĖS ĮTAISŲ TIPO PAKEITIMAS IR PATVIRTINTO TIPO IŠPLĖTIMAS

Apie kiekvieną pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo pakeitimą pranešama šį pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipą patvirtinusiai tipo patvirtinimo institucijai.

Tuomet institucija gali:

a) manyti, kad pakeitimai veikiausiai neturės pastebimo neigiamo poveikio ir kad bet koku atveju pakaitinis taršos kontrolės įtaisas vis tiek atitinka reikalavimus, arba

b) reikalauti, kad už bandymus atsakinga techninė tarnyba pateiktų kitą kai kurių arba visų šios taisyklės 5 dalyje aprašytų bandymų ataskaitą.

Apie tipo patvirtinimą arba nepatvirtinimą, nurodant pakeitimą, šią taisyklę taikančioms Susitarimo šalims pranešama 4.3 punkte aprašyta tvarka.

Patvirtintą tipą išplečianti kompetentinga institucija kiekvienai parengtai pranešimo apie tokį išplėtimą formai suteikia eilės numerį.

7. GAMYBOS ATITIKTIS

Gamybos atitikties kontrolės procedūros turi atitikti nustatytąsias Susitarimo 2 priedėlyje (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) ir jas taikant galioja toliau nurodyti reikalavimai.

7.1. Pagal šią taisyklę patvirtinti pakaitiniai taršos kontrolės įtaisai gaminami taip, kad atitiktų tipą, patvirtintą atsižvelgiant į šios taisyklės 2.3 punkte apibrėžtas charakteristikas. Jie turi atitikti 5 dalyje išdėstytus reikalavimus ir, jei taikoma, šioje taisyklėje nustatytų bandymų reikalavimus.

7.2. Patvirtinimo institucija gali atlikti bet kurį šioje taisyklėje nustatytą patikrinimą ar bandymą. Visų pirma gali būti atliekami šios taisyklės 5.2 punkte („Su teršalų išmetimu susiję reikalavimai“) aprašyti bandymai. Tokiu atveju patvirtinimo sertifikato turėtojas gali prašyti, kad, kaip alternatyva, palyginimas būtų atliekamas remiantis ne originaliosios įrangos taršos kontrolės įtaisu, o pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu, kuris buvo naudojamas per tipo patvirtinimo bandymus (arba remiantis kitu pavyzdžiu, kurio atitiktis patvirtintam tipui buvo įrodyta). Tuomet išmetamųjų teršalų kiekio vidutinės vertės, išmatuotos naudojant tikrinamąjį pavyzdį, už vidutines vertes, išmatuotas naudojant kontrolinį pavyzdį, negali būti didesnės daugiau kaip 15 %.

8. SANKCIJOS UŽ GAMYBOS NEATITIKTĮ

8.1. Jeigu nesilaikoma 7 dalyje nustatytų reikalavimų, pagal šią taisyklę suteiktas pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimas gali būti panaikintas.

- 8.2. Jeigu šią taisyklę taikanti Susitarimo šalis panaikina savo anksčiau suteiktą patvirtinimą, ji apie tai kitoms šią taisyklę taikančioms susitariančiosioms šalims nedelsdama praneša naudodama šios taisyklės 1 priede pateikto pavyzdžio formą.

9. VISIŠKAS GAMYBOS NUTRAUKIMAS

Visiškai nutraukęs pagal šią taisyklę patvirtinto tipo pakaitinių taršos kontrolės įtaisų gamybą, patvirtinimo sertifikato turėtojas apie tai informuoja patvirtinimą suteikusią instituciją. Tokį pranešimą gavusi institucija apie tai praneša kitoms šią taisyklę taikančioms Susitarimo šalims, naudodama šios taisyklės 1 priede pateikto pavyzdžio formą.

10. UŽ PATVIRTINIMO BANDYMUS ATSAKINGŲ TECHNINIŲ TARNYBŲ IR TIPO PATVIRTINIMO INSTITUCIJŲ PAVADINIMAI BEI ADRESAI

Šią taisyklę taikančios Susitarimo šalys Jungtinių Tautų sekretariatui praneša už patvirtinimo bandymus atsakingų techninių tarnybų ir tipo patvirtinimo institucijų, kurios tvirtina tipą ir kurioms turi būti siunčiami pranešimai apie kitose šalyse patvirtintą tipą, patvirtinto tipo išplėtimą, nepatvirtinimą ar patvirtinimo panaikinimą, pavadinimus ir adresus.

11. DOKUMENTAI

- 11.1. Ant kiekvieno naujo pakaitinio taršos kontrolės įtaiso turi būti nenutrinama žyma, kurioje nurodomas gamintojo pavadinimas arba prekių ženklas, ir kartu pateikiama ši informacija:

- 11.1.1. transporto priemonės (įskaitant gamybos metus), kurioms pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra patvirtintas, įskaitant, jei taikoma, ženklus, rodančius, ar pakaitinis taršos kontrolės įtaisas yra tinkamas montuoti vidinę diagnostikos (OBD) sistemą turinčioje transporto priemonėje;

- 11.1.2. jei reikia, įrengimo nurodymai.

- 11.2. Ši informacija pateikiama:

- a) informaciniame lapelyje, pateikiamame kartu su pakaitiniu taršos kontrolės įtaisu, arba
- b) ant pakuotės, kurioje pakaitinis taršos kontrolės įtaisas parduodamas, arba
- c) bet koku kitu tinkamu būdu.

Bet kuriuo atveju ši informacija pateikiama gaminių kataloge, kurį pakaitinių taršos kontrolės įtaisų gamintojas platina pardavimo vietose.

PRIEDĖLIS

Informacinis dokumentas Nr. ... dėl pakaitinių taršos kontrolės įtaisų tipo patvirtinimo

Brėžiniai turi būti tinkamo mastelio, pakankamai detalūs ir pateikiami ant A4 formato lapų arba A4 formato aplanke. Jeigu pateikiama nuotraukų, jos turi būti pakankamai detalios.

Jeigu sistemos, sudedamosios dalys ar atskiri techniniai agregatai turi elektroninius valdiklius, pateikiama informacijos apie jų veikimą.

1. BENDROJI INFORMACIJA

1.1. Markė (gamintojo prekybinis pavadinimas):

1.2. Tipas:

1.2.1. Prekybinis pavadinimas (-ai), jeigu yra:

1.5. Gamintojo pavadinimas ir adresas:

1.7. EEK patvirtinimo ženklo pritvirtinimo prie sudedamųjų dalių ir atskirų techninių agregatų vieta ir būdas:

1.8. Surinkimo gamyklos (-ų) adresas (-ai):

2. ĮTAISO APRAŠYMAS

2.1. Pakaitinio taršos kontrolės įtaiso markė ir tipas:

2.2. Pakaitinio taršos kontrolės įtaiso brėžiniai, kuriuose visų pirma parodomos visos šio priedėlio 2.3–2.3.2 punktuose nurodytos charakteristikos:

2.3. Transporto priemonių, kurioms yra skirtas pakaitinis taršos kontrolės įtaisas, tipo (-ų) aprašymas:

2.3.1. Variklių ir transporto priemonių tipą (-us) žymintis (-ys) skaičius (-iai) ir (arba) simbolis (-ai):

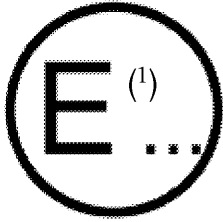
2.3.2. Ar pakaitinis kontrolės taršos įtaisas turi atitikti OBD sistemos reikalavimus: taip / ne (netinkamą išbraukti)

Aprašymas ir brėžiniai, rodantys pakaitinio taršos kontrolės įtaiso padėtį variklio išmetimo kolektoriaus (-ių) atžvilgiu:

1 PRIEDAS

PRANESIMAS

(didžiausias formatas: A4 (210 × 297 mm))

kurį pateikė: institucijos pavadinimas

.....

.....

.....

dėl pakaitinio taršos kontrolės įtaiso ⁽²⁾:

patvirtinimo

patvirtinto tipo išplėtimo

nepatvirtinimo

patvirtinimo panaikinimo

visiško gamybos nutraukimo

pagal Taisyklę Nr. 103

Patvirtinimo Nr. Išplėtimo Nr.

Išplėtimo motyvas:

1. Paraiškos teikėjo vardas ir pavardė arba pavadinimas ir adresas:
2. Gamintojo pavadinimas ir adresas:
3. Gamintojo prekybinis pavadinimas arba prekių ženklas:
4. Pakaitinio taršos kontrolės įtaiso tipas ir komercinis pavadinimas:
5. Tipo identifikavimo priemonės, jei pažymėtos:
- 5.1. Tokio žymens vieta:
6. Transporto priemonių, kurioms atitinkamo tipo taršos kontrolės įtaisas tinka kaip pakaitinis taršos kontrolės įtaisas, tipas (-ai):
7. Transporto priemonės (-ių), su kuria (-iomis) pakaitinis taršos kontrolės įtaisas buvo išbandytas, tipas (-ai):
- 7.1. Ar įrodyta, kad pakaitinis taršos kontrolės įtaisas atitinka suderinamumo su OBD sistema reikalavimus: taip/ne ⁽²⁾
8. Patvirtinimo ženklo pritvirtinimo vieta ir būdas:
9. Pateikta patvirtinti (data):
10. Už patvirtinimo bandymus atsakinga techninė tarnyba:
- 10.1. Bandymų ataskaitos data:
- 10.2. Bandymų ataskaitos numeris:
11. Tipas patvirtintas/patvirtintas tipas išplėstas/tipas nepatvirtintas/tipo patvirtinimas panaikintas ⁽²⁾
12. Vieta:
13. Data:

14. Parašas:
15. Prie šio pranešimo pridedamas sąrašas patvirtinimo bylos dokumentų, kuriuos saugo patvirtinimą suteikusios institucijos ir kuriuos galima gauti pateikus prašymą.

⁽¹⁾ Tipą patvirtinusios/patvirtintą tipą išplėtusios/tipo nepatvirtinusios/tipo patvirtinimą panaikinusios (žr. patvirtinimo nuostatas šioje taisyklėje) šalies skiriamasis numeris.

⁽²⁾ Išbraukti, kas netaikoma.

2 PRIEDAS

PATVIRTINIMO ŽENKLŲ IŠDĖSTYMO PAVYZDŽIAI

A PAVYZDYS

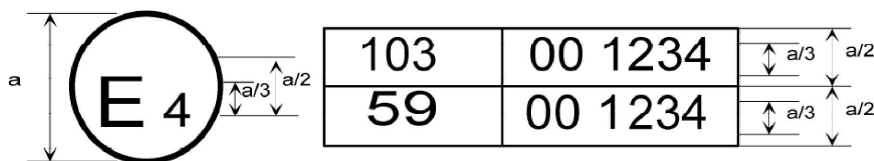
(žr. šios taisyklės 4.6 punktą)

 $a \geq 8 \text{ mm}$

Pavaizduotas prie pakaitinio taršos kontrolės įtaiso sudedamosios dalies pritvirtintas patvirtinimo ženklas rodo, kad konkretus tipas buvo patvirtintas Nyderlanduose (E 4) pagal Taisyklę Nr. 103, jo patvirtinimo numeris – 001234. Pirmieji du patvirtinimo numerio skaitmenys rodo, kad patvirtinimas buvo suteiktas pagal Taisyklės Nr. 103 pradinės redakcijos reikalavimus.

B PAVYZDYS

(žr. šios taisyklės 4.7 punktą)

 $a \geq 8 \text{ mm}$

Pavaizduotas prie pakaitinio taršos kontrolės įtaiso sudedamosios dalies pritvirtintas patvirtinimo ženklas rodo, kad konkretus tipas buvo patvirtintas Nyderlanduose (E 4) pagal taisyklės Nr. 103 ir 59 ⁽¹⁾.

Pirmieji du patvirtinimo numerio skaitmenys rodo, kad tų patvirtinimų suteikimo dieną galiojo taisyklių Nr. 103 ir 59 pradinės redakcijos.

⁽¹⁾ Antrasis numeris pateiktas tik kaip pavyzdys.